

VLAAMSE
WETENSCHAPPELIJKE
VERENIGING VOOR
JEUGDGEZONDHEIDSZORG

Gezond leven? Check het even!

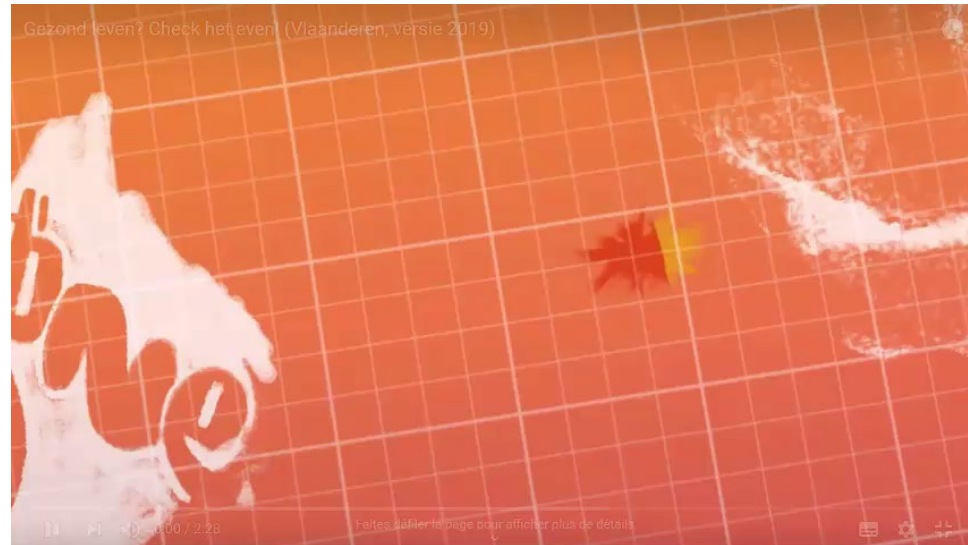
PowerPoint voor CLB-teams

Versie: September 2023

Wat is GLCE?

Een korte intro: <https://youtu.be/uMBZFh2GiBs>

Is deze methodiek op zijn plaats in het CLB-consult?

Systematische Consulten = periodieke contacten voor alle kinderen en jongeren op scharniermomenten in hun ontwikkeling

Alle kinderen in K1 (+ ouders), L1, L4, L6 en S3 -> CLB

Doel:

- ✓ toezien op normaal verloop van groei en ontwikkeling
- ✓ tijdige detectie van groei- en ontwikkelingsproblemen + aanbod minst ingrijpend zorg ~ ernst problematiek
- ✓ eigen kracht van ouders & jongeren ten aanzien van de gezondheid versterken

Art. 7. BVR tot operationalisering van de leerlingenbegeleiding in het BaO, het SO en CLB -> CLB-consult 3SO (2018)

- 1° kennisnemen van medische antecedenten van de leerling die voor de groei en ontwikkeling relevant zijn;
- 2° kennisnemen van kenmerken van de gezins- en maatschappelijke context die voor de groei en ontwikkeling van de leerling relevant zijn;
- 3° leerlingen stimuleren om te reflecteren over hun eigen gezondheid, leefstijl en welzijn, hen uitnodigen om vragen te stellen zodat ze advies op maat krijgen, en hen sensibiliseren om zorg te dragen voor hun eigen gezondheid;
- 4° monitoring van de groei om een inschatting te maken van de globale gezondheidstoestand van leerlingen op individueel en populatieniveau;
- 5° gehoorscreening om tijdig neurosensorieel gehoorverlies op te sporen, in het bijzonder als gevolg van lawaaischade, en een tijdige bijsturing van het gezondheidsgedrag mogelijk te maken om de sensorïele (auditieve) ontwikkeling van leerlingen en hun onderwijsparticipatie te vrijwaren;
- 6° controle van de vaccinatiestatus;
- 7° in dialoog en partnerschap met de leerling informeren, adviseren, verwijzen of toeleiden naar zorg of een traject op maat;
- 8° inschatten van risico's en beschermende factoren met betrekking tot de gezondheid, groei en ontwikkeling, de schoolloopbaan en de behoefte aan zorg, door de verkregen informatie te wegen. Hierbij gaat specifieke aandacht naar leefstijl en sociaal-emotionele aspecten.

Het is toch niet mogelijk om jongeren tijdens één consult gezonder te doen leven (bv. stoppen met roken/alcohol, meer bewegen,...)?

GEZONDHEIDSMATRIX GEZONDE SCHOOL

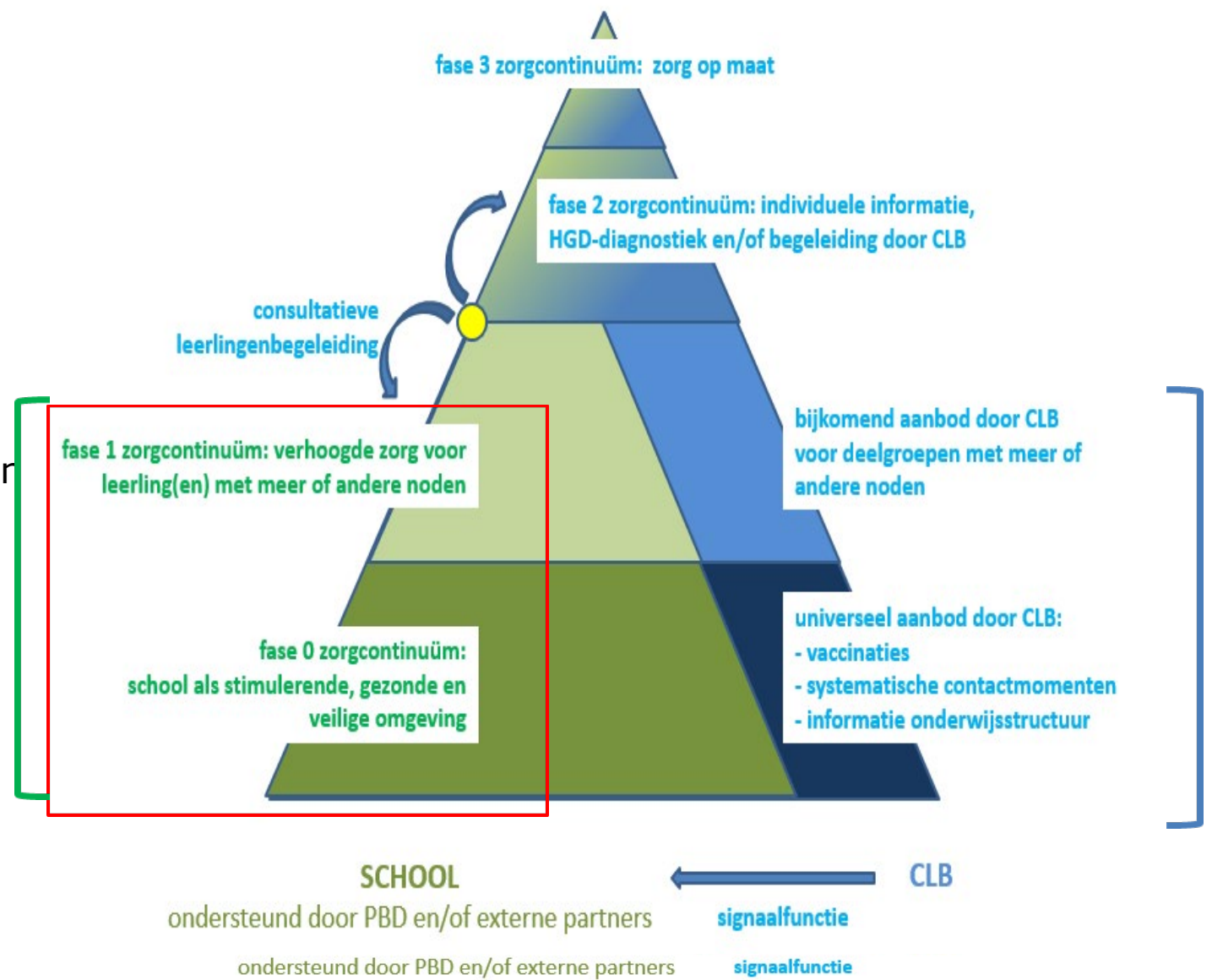
 VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN	LEERLING (+ PRIORITAIRE OF RISICOGROEPEN)	KLAS	SCHOOL (ALLE LEERLINGEN EN HUN LEEFOMGEVING BINNEN DE SCHOOL)	OMGEVING BUITEN DE SCHOOL (bv. ouders, vrienden, gemeente- bestuur, winkels rond de school, fietspaden, schooloverschrijdend ...)
EDUCATIE				
OMGEVINGSINTERVENTIES				
AFSPRAKEN EN REGELS				
ZORG EN BEGELEIDING				

© VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN 2018

School **stimuleert** totale ontwikkeling van alle leerlingen in een fysiek, emotioneel en sociaal gezonde omgeving, **ziet hierop toe** en biedt **informele maatschappelijke zorg**.

gezondheidsbevordering
vroegdetectie
vroeginterventie

Maar...CLB-consult: vrijblijvende relatie

- Jongeren worden uitgenodigd voor een consult, maar ze...
 - doen dit niet op eigen initiatief
 - kiezen niet bij wie ze komen
 - weten niet (helemaal) wat ze kunnen verwachten
 - weten niet (helemaal) wat van hen wordt verwacht
 - weten niet of ze de CLB-er in vertrouwen kunnen nemen

Van vrijblijvende naar zoekende of consulterende relatie

Wat werkt?

De hoekstenen van GLCE: *Motiverend werken en de Zelfdeterminatietheorie*

Jongeren (N=881) maken er gebruik van*

- 10,7% vraagt online informatie aan
- 37,7% vraagt informatie of advies aan via een gesprek tijdens het CLB-consult
- 31,1% geeft minimum één signaal aan dat zorgwekkend is

Geïnterviewde jongeren*

8,4/10 voor de **online vragenlijst** (N=58)

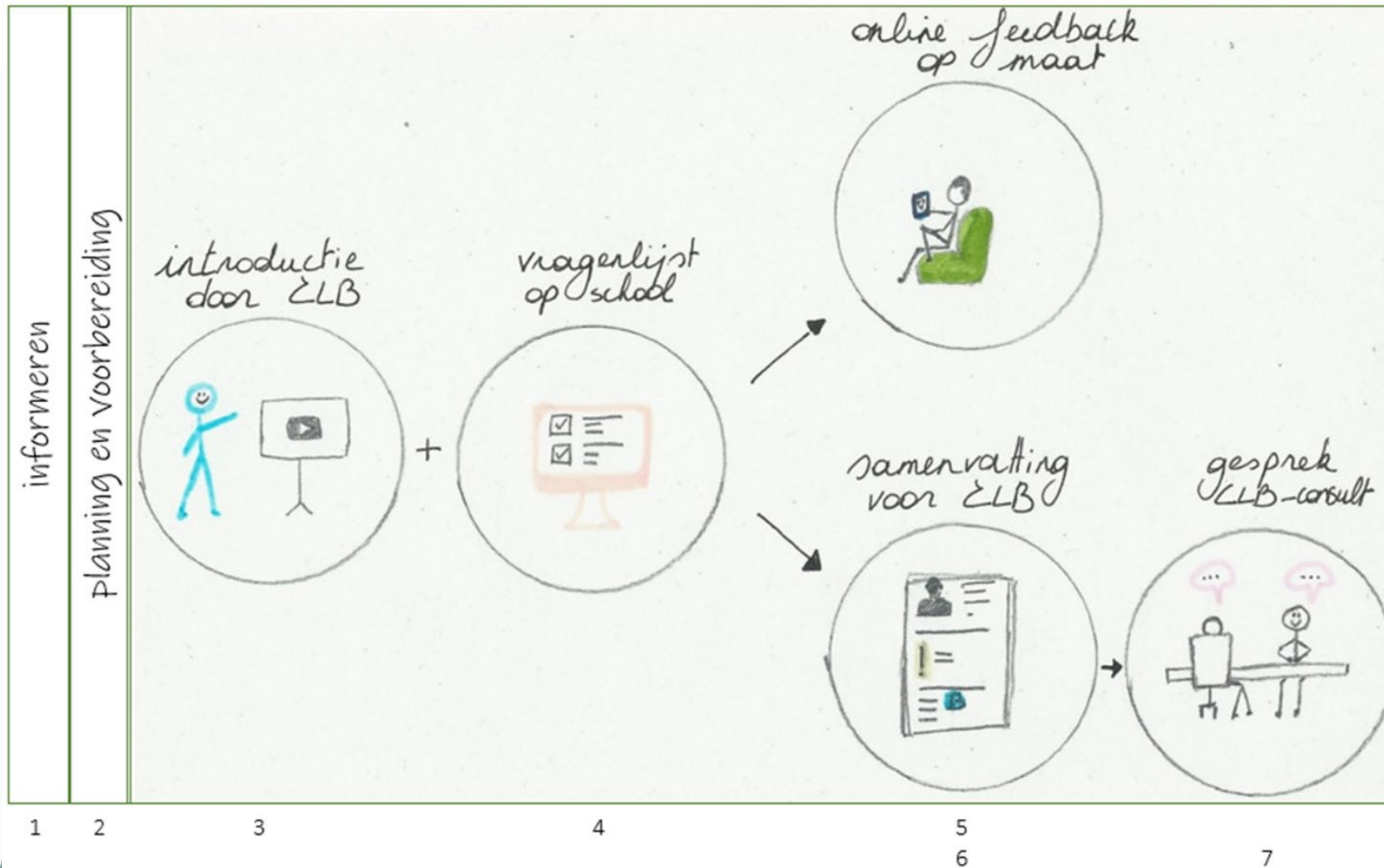
8,8/10 voor de **online feedback** (N=19)

9,4/10 voor het **gesprek** CLB-consult (N=35)

*Vanlander A, Devriendt A, Hoppenbrouwers K, Roelants M. 'Gezond leven? Check het even!' in Vlaanderen. Rapport van het onderzoek naar de haalbaarheid en validiteit van de toepassing van een Vlaamse versie van de online vragenlijst 'Gezond leven? Check het even!' bij Vlaamse jongeren van het derde jaar van het secundair onderwijs via het CLB, 2019

De stappen in het proces

Doel 1: De eigen kracht van jongeren ten aanzien van hun leefgewoonten, gezondheid en welbevinden versterken door hen informatie en advies op maat aan te bieden

- Jongeren laten reflecteren over hun leefgewoonten, gezondheid en welbevinden;
- Jongeren binnen de veilige context van het beroepsgeheim **uitnodigen om vragen** over leefgewoonten, gezondheid en welbevinden aan een professional **te stellen** die onafhankelijk is van school en gezin;
- Bevestigen wat goed gaat **via de online feedback** en/of tijdens het gesprek met de CLB-medewerker;
- Jongeren **betrouwbare informatie en/of advies verstrekken**, afgestemd op hun vragen en noden zowel wat inhoud als wat vorm betreft.

Vragen stellen

DE JONGERE STELT EEN VRAAG	22	Heb je vragen over je gewicht of je lengte? ☐ Ik heb geen vragen ☒ Ik heb vragen voor de CLB-arts
	23c	Heb je vragen over je eet- of beweggewoontes? ☐ Ik heb geen vragen ☐ Ik wil graag informatie via internet <i>(deze informatie vind je online in jouw persoonlijke feedback na het doorlopen van alle vragen)</i> ☒ Ik heb vragen voor de verpleegkundige/arts van het CLB

Hoeveel leerlingen hebben vragen?

Tabel 13: Aandeel jongeren dat via de vragenlijst online informatie en/of een gesprek of onderzoek bij het CLB vraagt omtrent een bepaald onderwerp

item in de online vragenlijst		TOTAAL	Jongens	Meisjes	13-14 j	15-16 j	ASO	KSO+TSO	BSO
		(N=881)	(N=420)	(N=461)	(N=595)	(N=282)	(N=516)	(N=232)	(N=133)
		Percentage leerlingen dat het item aanduidt in de vragenlijst							
22	De leerling heeft vragen voor het CLB over het gewicht of de lengte	22,2	18,8	25,4*	19,8	27,3*	20,7	22,8	27,1
23c	De leerling heeft vragen over 'eet- of bewegsgewoontes' voor het CLB	5,9	5,2	6,5	4,7	8,5*	5,8	6,0	6,0
	De leerling heeft vragen over 'eet- of bewegsgewoontes' en vraagt online informatie	4,5	2,1	6,7**	4,2	5,3*	6,2	3,0*	0,8*

¹ ASO: Algemeen Secundair Onderwijs - BSO: Beroeps Secundair Onderwijs - KSO: Kunst Secundair Onderwijs - TSO: Technisch Secundair Onderwijs.

Statische significant verschil tussen de subgroepen binnen deze variabele (meisjes vs. jongens, 15-16 jarigen vs. 13-14 jarigen, BSO of TSO+KSO vs. ASO): *p-waarde < 0,05; ** p-waarde < 0,01; *** p-waarde < 0,001

Doel: Jongeren aanzetten tot nadenken

GEZOND LEVEN
check ✓
HET EVEN

JANE : [UITLOGGEN](#)

VRAGENLIJST

Voortgang Alles gechecked!

Drink je alcohol?

Nee, ik drink geen alcohol of heb het maar één keer geprobeerd

Ja, ik drink alcohol

Vorige **VOLGENDE**

Gezondheid Relaties Lichaam Intimiteit Gevoel Alcohol, drugs & gamen

Afkapwaarde:

B

! = 2 of 3 x **B**

(7,2% van de 881 deelnemers geeft zorgwekkend antwoord)

Hoe vaak heb je alcohol gedronken in de laatste vier weken? We bedoelen het aantal gelegenheden, zoals een feestje of uitgaan of thuis.

- 0 keer
- 1 tot 2 keer
- 3 tot 5 keer
- 6 tot 10 keer
- meer dan 10 keer

Hoeveel glazen alcohol drink je meestal per keer?

- 0 glazen per keer
- 1-2 glazen per keer
- 3-4 glazen per keer
- 5-6 glazen per keer
- meer dan 6 glazen per keer

Heb je de afgelopen maand 4 of meer glazen alcohol gedronken in 2 uur tijd?

- Neen
- Ja

Doel 2: Vroegtijdige detectie van en interventie voor psychosociale problemen bij jongeren in 3SO

- Erkenning en een luisterend oor bieden aan jongeren die zorgen of klachten melden omtrent hun mentale gezondheid;
- Normaliseren van zorgen of klachten die horen bij de ontwikkelingsfase van jongeren;
- Samen met de jongeren op zoek gaan naar beschermende factoren voor mentale gezondheid die kunnen versterkt of ingezet worden en ze daarbij op weg helpen;
- Signalen van een mogelijke psychische of psychiatrische aandoening detecteren en bespreekbaar maken om de nood aan zorg te kunnen inschatten en zo nodig toe te leiden naar zorg.

21 (gez)

De volgende stellingen gaan over je eetgewoontes en over wat gewicht met je doet. Kruis telkens het hokje aan dat het beste bij je past.

Ik ben best tevreden met mijn eetgewoontes	☐ Ja, meestal wel	☐ Nee, meestal niet	
Mijn gewicht heeft invloed op hoe ik me voel	☐ Ja, meestal wel	☐ Nee, meestal niet	
Ik eet wel eens in het geheim omdat ik me schaam als anderen me zien eten	☐ Ja	☐ Nee	
Ik heb problemen met eten (<i>te veel eten of juist weinig willen eten</i>)	☐ Ja	☐ Vroeger wel, maar nu niet meer	☐ Nee
Ik denk veel na over wat ik wel en wat ik niet eet	☐ Ja	☐ Vroeger wel, maar nu niet meer	☐ Nee

17 (gev)

De volgende vragen gaan over hoe je je in de afgelopen vier weken hebt gevoeld.

Vul bij elke vraag in wat het beste aansluit bij jou.

	voortdurend	meestal	vaak	soms	zelden	nooit
Voelde je je zenuwachtig?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Voelde je je kalm en rustig?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Voelde je je depri en somber?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Voelde je je gelukkig?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zat je zo erg in de put dat niets je kon opvrolijken?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

60 (gev)

Hoeveel vertrouwen heb je in de toekomst?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
geen vertrouwen					veel vertrouwen				

Tabel 14: Aandeel jongeren dat zorgwekkende signalen aanduidt in de online vragenlijst

item in de online vragenlijst		TOTAAL	Jongens	Meisjes	13-14	15-16	ASO	KSO+TSO	BSO
		(N=881)	(N=420)	(N=461)	jarigen (N=595)	jarigen (N=282)	(N=516)	(N=232)	(N=133)
Percentage leerlingen dat het item aanduidt in de vragenlijst									
21bis	De leerling geeft signalen die suggestief zijn voor een eetstoornis (score 3 of 4)	15,7	9,0	21,7***	15,1	16,7	13,0	14,1	27,1***
17	De leerling scoort <45 op de vraag hoe hij zich de laatste 4 weken voelde	6,7	2,6	10,4***	5,5	8,9	4,8	7,3	12,8*
60	De leerling geeft aan weinig vertrouwen te hebben in de toekomst	1,7	0,7	2,6*	0,8	3,5	0,4	2,6*	5,3**

¹ ASO: Algemeen Secundair Onderwijs - BSO: Beroeps Secundair Onderwijs - KSO: Kunst Secundair Onderwijs - TSO: Technisch Secundair Onderwijs.

²Aantal jongeren dat minimaal één zorgwekkend signaal aangeeft, rekening houdend met de aangepaste afkapwaarden van de screeningsvraag voor eetstoornissen (vraag 21).

Statische significant verschil tussen de subgroepen binnen deze variabele (meisjes vs. jongens, 15-16 jarigen vs. 13-14 jarigen, BSO of TSO+KSO vs. ASO): *p-waarde < 0,05; ** p-waarde < 0,01; *** p-waarde < 0,001

*Vanlander A, Devriendt A, Hoppenbrouwers K, Roelants M. 'Gezond leven? Check het even!' in Vlaanderen. Rapport van het onderzoek naar de haalbaarheid en validiteit van de toepassing van een Vlaamse versie van de online vragenlijst 'Gezond leven? Check het even!' bij Vlaamse jongeren van het derde jaar van het secundair onderwijs via het CLB, 2019

BESCHERMENDE FACTOREN VOOR EEN GEZONDE LEEFSTIJL	ALLES.	Hoe tevreden ben jij met wie je bent? Score > 6/10
	Lief zijn voor jezelf en je lichaam	Hoe tevreden ben jij met hoe je eruit ziet (bv. je lichaamsvormen, je lengte, gelaatskenmerken of andere lichaamskenmerken)? Score > 6/10
	Leuk bewegen	Hoeveel dagen van de week beweeg je minimaal één uur als je alles bij elkaar optelt? (sporten bij een club, op straat, op school en fietsen naar school,...) Met 'bewegen' bedoelen we hier: bewegen waardoor je (wat) sneller gaat ademen.
	Slapen	Als je 's avonds gaat slapen, val je dan binnen een uur in slaap? Score > 6/10
	Lichamelijke signalen	Kun je dingen die je wilt doen, doen zonder lichamelijke klachten (bijv. hoofdpijn, buikpijn, rugpijn)? Score > 6/10
	Psychisch functioneren	De volgende vragen gaan over hoe je je in de afgelopen vier weken hebt gevoeld Score > 60/100 op de MHI-5 vragenlijst (=vraag 17) over angst en somberheid
		Hoe tevreden ben je met je leven? Score > 6/10
		Hoeveel vertrouwen heb je in de toekomst? Score > 6/10
	Context	Hoe vind je het op school? Score > 6/10
		Hoeveel plezier heb je in de contacten met leeftijdsgenoten? Score > 6/10
		Hoe gaat het tussen jou en de mensen waarmee jij in huis woont (stief-, ouders, broers, zussen, huisgenoten etc.)? Score > 6/10
		Hoe goed kun je praten met je ouder(s)/verzorger(s)? Score > 6/10
		Heb je gebeurtenissen meegemaakt waar je nu nog veel mee bezig bent? Nee

Online vragenlijst op school

Introductie door CLB-er over de online vragenlijst (cf. *Handleiding GLCE voor CLB*)
Leerling vult de online vragenlijst in (= brede anamnese + uitnodiging voor vragen van de leerling)

Onthaal vóór/tijdens CLB-consult

Begroet de jongere(n), stel jezelf voor, schets het doel en het verloop van het consult,
benadruk de keuzevrijheid van de jongere, geef informatie over beroepsgeheim en gebruik dossier

Geen vragen/zorgen in GLCE	Vraag via GLCE om te spreken over hoe het met de jongere gaat	Zorgwekkend antwoord omtrent mentale gezondheid in GLCE OF Zorgwekkend antwoord + B voor lichaamsbeeld, zelfbeeld, eetstoornis, levenstevredenheid
<p><i>Je hebt onlangs online een vragenlijst ingevuld. Ik merk daarin dat het goed gaat met je. Prima, zo!</i></p> <p><i>Heb je in de toekomst nog vragen, dan kan je die stellen via...</i></p>	<p><i>Je stelde een vraag via de online vragenlijst. Is het goed dat we daar nu op ingaan?</i></p> <p>Ontvang, benoem en analyseer de vraag. -> nood aan informatie, concreet antwoord, tips -> nood aan een luisterend oor, bevestiging, erkenning, emotionele steun</p>	<p><i>Fijn dat je er bent!</i> <i>In de vragenlijst las ik dat ... heel goed gaat. (Heb extra aandacht voor en benoem positieve aspecten (BF) in de groei/ontwikkeling.)</i> <i>Je noteerde ook dat (zorgwekkend signaal). Als dit zo is, dan vind ik het moedig dat je dit durft aan te geven.</i> <i>Vind je het goed als we het daar even over hebben?</i></p> <p>Vraag door zodat je beter zicht krijgt op de copingstrategieën van de leerling en eventueel bestaande hulp.</p>

47,2 % (n= 881)
Jongens 55,5%, meisjes 40,6%
ASO 54,3%, KSO+TSO 43,5%,
BSO 26,3%

DIFFERENTIATIE

Oei oei... Zullen dan zo niet heel wat vragen naar het team komen vanuit het CLB-consult?

Kwalitatief onderzoek toont:

- Samenvatting met antwoorden in GLCE volstaat niet om te beoordelen of een gesprek met teamgenoot aangewezen is
- Er komen niet meer vragen voor teamgenoten door het gebruik van GLCE.
- Vaak is het consult op zich voldoende voor de jongere om verder te kunnen.

Nood aan kwantitatief onderzoek omtrent nazorg na GLCE

Nog vragen?

**GEZOND
LEVEN**
check ✓
HET EVEN

VLAAMSE WETENSCHAPPELIJKE VERENIGING
VOOR JEUGDGEZONDHEIDSZORG VZW

Gezondheid

Relaties

Lichaam

Seksuele ontwikkeling

Gevoel

Alcohol, drugs & gamen

